

PAASTUKUU

Kooliprobleem ja välismaine suhtlus: setod Kaasanis, Poolas ja Itaalias

**Märts andis setomaa-
lastele võimaluse end
laias maailmas tut-
vustada. Samal ajal
kui ansambel Zetod
esines Poolas Eesti
päevadel, valmistusid
Tsibihärblased Kaa-
sanit vallutama ning
Seto Kongressi esin-
dajad suundusid oma
piirimuret kurtma
Itaaliasse, kirjutab
ANTI LILLAK.**

Märtsi teisel nädalal korraldas ühendus ProEstonia Poolas Eesti päevad. Üheks selleaastaseks peateemaks oli ka Setomaa, setod ja seto kultuur. Ürituse raames väisas Krakowi linna uuenenud koosseisuga seto folki ja pungilikku rokkmuusikat ühtesulatatav ansambel «Zetod», kes 8. märtsil esines klubis Zaczek. Bändi koosseis oli uuenenud — lisaks vanadele tegijatele Jalmar Vabarnale (laul, kitarr) ja Artur Linnusele (akordion) astusid üles ka Martin Kütt (löökpillid) ning Aron Laanelind (basskitarr).

12.–16. märtsikuu päeval leidsid aset Värska käsitööselti «Kirävüü» ruumides lahtiste uste päevad, kus võis tutvuda käsitööselti naiste tööde — tegemistega ning isegi õppida üht — teist käsitöö vallast. «Kirävüül» käisid teiste seas külas Värska Gümnaasiumi ja lasteaias kasvandikud ning Räpina Käsitöökoja rahvas. Lapsed õppisid tegema riidest nukke, klotsidest autosid, mustreid ja lapitehnikat, täiskasvanud tutvusid erinevate vööde valmistamiskunstiga. Kokku külastas lahtiste uste päevadel «Kirävüüd» umbes 150 inimest.

Märtsis tõstatus teravalt Obinitsa — Meremäe põhikooli saatus. Hariduskomisjoni ettepanek koondada õppetöö edaspidi ühte majja pörkas Obinitsa kandi lastevanemate vastuseisule ning Meremäe vallavolikogu otsustas jätta olukorra esialgu endiseks. Selle peale andsid lahkumisavalduse kooli direktor Pille Malkov, õppealajuhataja Tiina Mets ja huvijuht Viivika Kooser. Kooli tulevik oli väga ebaselge. Hariduse normaalne kättesaadavus on piirkonna tuleviku seisukohast lausa hädavajalik.

Suur kevadine sulamine muutis paljud kehvemas seisus

KAKS MAJA: kahes külas asuvast ühendatud õppeasutusest pole ühtset kooli saanud. Tulevikus peab õppetöö ilmselt ühte majja kolima. Foto Igor Taro, montaaž Julia Taro

teed suisa läbitamatuks. Väid Värska valla elanikel on lähiajal lootust teede parandamiseks, mujal ollakse selles vallas veel teadmatuses. Nõrk infrastruktuur aga muudab inimese elu maal keeruliseks ning peletab eemale eelkõige noori. Iga — aastane poriaeg toob need ohud ja probleemid väga selgesti esile.

✕✕✕ **Hariduskomisjoni ettepanek koondada õppetöö edaspidi ühte majja pörkas Obinitsa kandi lastevanemate vastuseisule**

17.–25. märtsil võtsid Tsibihärblase ja Zetod koos sõpradega ette pika bussireisi Kaasanis, et külastada sealset tatarlasi ning tutvustada neile seto laulu, tantsu ja pillilugusid. Hoolimata viletsatest teedest ja sekeldamisest miilitsaga jõuti, vahepeal Muromi linna põigates, kenasti kohale ning esineti igal päeval. Võõrustajad näitasid isegi, mida oskavad ning tutvustasid seto

külalistele Kaasani linna, kus elab sama palju inimesi kui terves Eestis kokku. Mõte põigata Marimaale jäi halbade teolude tõttu selleks korra katki.

Kuu 26. päeval tutvustas MTÜ Setomaa Turism omakandi turismitegijate tegemisi ja pakutavaid puhkamisvõimalusi Tartus toimunud turismimessil SUVI 2007. Huvi Setomaa vastu on inimestel endiselt suur ning käesolevigi mess andis põhjust arvata, et soojem aeg toob Setomaale rohkelt külalisi laias ilmast.

30. märtsil valis Seto Noortel Selts (SNS) Tartu linnas uue juhataja. Sellest tähelepanuväärsest päevast saadik kuuluvad sinna Imre Liivago, Martin Kullasaar ja Salme Kahusk. Sellega sai välja vahetatud eelmise, juba 2000. aastal valitud juhatus. Seto noored arutasid üldkoosolekul ka hulgaliselt tulevikuplane, millest mõned on käesolevate ridade ilmumise ajaks juba realiseerunud.

29.–31. märtsil toimus Itaalias Triestes (linn Veneetsia ja Sloveenia vahel) Esimene Rahvusvaheline Euroopa Paguluses ja Väljaetud Rahvaste Kongress (1st International Congress of Exiles and Expelled People in Europe). Sellest võtsid osa paljud delegaadid alates karjalastest ja sudeedisakslastest ja lõpetades küproslaste ja assüürlastega.

Setomaa eest seisid Seto Kongressi esindajad Oie Sarv, Maarja Sarv ja Anti Lillak. Delegaadid kõikjal Euroopast ja mõned kaugemaltki tutvustasid avalikes sõnavõttudes oma rahvaste probleeme. Ka setode mure piiri pärast ei jäänud vaka alla. Me pole oma probleemidega ükski — Nõukogude Liidu mahamärgitud piirijoonega pole rahul ka paljud eestlased, keda kongressil esindas Tartu Rahu Põlistamise Selts ning Soomes elavad karjalased. Teistel rahvastel on jälle omad mured, ent laias plaanis oleme kõik ühes paadis. Kongress koostas memorandumid, milles mõisteti hukka 20. sajandi totalitaarsed režiimid, mis on toonud kannatusi paljudele rahvastele. ■

MAA MÜHISEMMÄ: tütriku tandsuhoos Kaasanis.